

Uživatel:Bluelamb/Pískoviště

Aspergerův syndrom

Aspergerův syndrom patří do skupiny poruch autistického spektra. Jedná se o vývojovou poruchu způsobenou dysfunkcí určitých částí mozku.

Mozková kůra

Tenká vrstva šedé hmoty na povrchu hemisfér. Dvě třetiny jsou ukryty hluboko v rýhách. Kůra je zodpovědná za vyšší duševní funkce, motoriku, senzoriku a chování.

Bazální ganglia

Šedá hmota hluboko v mozkových hemisférách sloužící jako spojka mezi kůrou a mozečkem. Účastní se vytváření a řízení pohybu, a též se podílí na funkcích limbického systému a kognitivních funkcí.

Amygdala

Zodpovědná za emoční doprovod včetně agresivního jednání.

Hipokampus

Podílí se na krátkodobém uchovávání informací a prostorové orientaci.

Hlavní struktury mozku zasažené při autismu

Corpus callosum

Sestává převážně ze shluku nervových vláken spojujících obě hemisféry, a umožňujících jim vzájemnou komunikaci.

Mozkový kmen

Lokalizovaný frontálně od mozečku, slouží jako přepojovací stanice mezi mozkovou kůrou a zbytkem těla. Jsou zde lokalizována centra dýchání, krevního oběhu a reflexů polykání, zvracení, kašle aj.

Mozeček

Uložen v zadní jámě lebni, reguluje veškeré pohybové aktivity (od stoje a chůze, přes drobnou motoriku až po fonaci).

Aspergerův syndrom je porucha autistického spektra, vyznačující se narušením v oblasti sociální interakce, komunikace a představitivosti. Stejná třída postižení se projevuje i při dětském autismu a atypickém autismu. Při Aspergerově syndromu je však hloubka postižení zpravidla mírnější než při ostatních poruchách autistického spektra.

Mezi odborníky probíhá diskuze, jestli existuje rozdíl mezi Aspergerovým syndromem a vysoce funkčním autismem. "V současné době je Aspergerův syndrom považován za samostatnou nozologickou jednotku. Tvrdit, že Aspergerův syndrom je mírnější formou autismu, je značně zjednodušené. Aspergerův syndrom má svá specifika i problémy, které mohou být stejně závažné, i když kvalitativně odlišné od ostatních poruch autistického spektra."

Kateřina Thorová rozlišuje nízko funkční a vysoce funkční Aspergerův syndrom. Děti s nízko funkční variantou mají těžké problémové chování, které je jen málo ovlivnitelné. Tyto děti úzkostlivě vyžadují dodržování rituálů od svého okolí. Jejich chování je výrazně repetitivní a mívají velice nízkou frustrační toleranci. Navazují kontakt s ostatními bez ohledu na situaci nebo kontakt tvrdohlavě odmítají. Nejsou schopny emocionální vzájemnosti ani sociálně přiměřeného chování. Jejich kognitivní schopnosti jsou obvykle v pásmě podprůměru, často se u nich objevuje hyperaktivita a poruchy pozornosti. Při vysoce funkčním AS chybí výrazně problémové chování a neochota ke spolupráci. Tyto děti sice mají své vyhraněné zájmy, dokážou se věnovat i jiným činnostem. Jejich emocionální reakce se od vrstevníků liší jenom mírně, v sociálním kontaktu působí naivně a nezrale. Mívají průměrné až nadprůměrné intelektové schopnosti. Většina jedinců s AS se nachází někde na kontinuu mezi těmito dvěma póly.

Projevy

Projevuje se sníženou kvalitou sociální interakce, dodržováním zaběhnutých rituálů v chování, omezenou nebo netypickou mimikou a gestikulací, stereotypními zájmy, problémy s porozuměním ironie, humoru a metafor. Intelekt je v pásmu normy (tj. IQ > 70), někteří jedinci s AS mají výrazné intelektové nadání (IQ > 130). Děti s Aspergerovým syndromem mají nevyrovnaný vývojový profil. Jejich intelekt je normální, jejich sociální a emoční dovednosti však vždy výrazně zaostávají za jejich kognitivním vývojem. Pro děti a někdy i dospělé s Aspergerovým syndromem je náročné rozlišit, které chování je sociálně přijatelné a které nikoliv. Nerozumějí významu zdvořilých gest (narozeninové přání a podobně), uniká jim smysl společenských formalit. Je pro ně náročné přiměřeně přijmout nebo vyjádřit kompliment, kritiku nebo gratulaci. Chybí jim flexibilita a přizpůsobivost, těžce nesou změny, zejména neplánované. Bývají perfekcionista, často odmítají novou aktivitu, protože si nejsou jisti, jestli ji dokonale zvládnou. Jsou extrémně kritičtí k vlastním nedostatkům i chybám ostatních. Mezi silné stránky lidí s AS patří čestnost, respektování pravidel, spolehlivost, důslednost a cit pro detail. **Teorie myslí**

Jedinci s AS mají velký problém porozumět úmyslům, myšlenkám, pocitům a záměrům ostatních. Schopnost vžít se do prožívání ostatních se nazývá "teorie mysli" a u neurotypických (bez poruchy autistického spektra) dětí se rozvíjí kolem pátého roku. V tomto období dokáže dítě podle mimiky a gestikulace odhadnout emoční stav druhého člověka. U dětí s AS je tato schopnost opožděná nebo narušená. Kvůli tomuto nedostatku často mylně odhadnou pocity druhého člověka, co bývá někdy popisované jako chybějící empatie. Problém ovšem obvykle nespočívá v nezájmu o toho druhého, ale v problému správně "přečíst" řeč těla. **Sociální chování**

Tony Attwood, renomovaný odborník na problematiku Aspergerova syndromu, ukazuje, že malým dětem s touto diagnózou často chybí motivace zapojit se do skupinových aktivit, které si oblíbují neurotypické děti. Děti s AS se obvykle cítí jistěji ve společnosti jednoho kamaráda, než ve skupině. Některé děti jsou mezi vrstevníky nejisté a vyhledávají společnost výrazně mladších dětí, které jsou sociálně přibližně na stejné úrovni. Jindy vyhledávají dospělé, kteří jsou zpravidla tolerantnější k jejich zvláštnostem. V případě, že si chtějí hrát s vrstevníky, nevědí, jak se do hry zapojit, nerozumějí pravidlům běžných dětských her a sportů.

Attwood taky upozorňuje na problémy, kterým čelí děti, mládež i dospělí při vytváření přátelství. Tito lidé se domnívají, že jestli si někoho oblíbí, ten druhý má k nim stejný a stejně intenzivní vztah jako oni. Nedovedou číst jemné náznaky, kterými jim ten druhý chce naznačit, že to tak není. Podaří-li se jedinci s AS navázat vztah, je pro ně náročné si přátelství udržet. Potřebuje poradit, jak často se má příteli ozývat, o čem se s ním má bavit, jak řešit konflikty a nedorozumění. Typy sociálního chování

U lidí s Aspergerovým syndromem rozlišujeme pět typů sociálního chování: osamělý, pasivní, aktivní, formální a smíšený.

Pro děti s osamělou formou je charakteristické odmítání fyzického kontaktu (mazlení, hlazení) s rodiči a dalšími blízkými lidmi. Tyto děti nejeví zájem o kontakt s vrstevníky. Nenavazují oční kontakt. Mívají nízkou míru empatie a snížený práh bolesti.

Pasivní děti kontakt s ostatními akceptují, ale sami ho vyhledávají jenom zřídka. Sociální aktivity (setkávání s novými lidmi, oslavy) jim většinou nepřinášejí potěšení. Mají omezenou schopnost vyjádřit své potřeby, nedovedou s ostatními sdílet radost, neumí poskytnout druhým lidem útěchu nebo se s nimi dělit. Tyto děti mají nízkou míru spontaneity, bývají pasivní, hypoaktivní.

Aktivní děti kontakt rády a často iniciují, neumějí posoudit přiměřenost svého konání, a proto se často chovají nevhodně: dotýkají se cizích lidí, vstupují do jejich osobního prostoru, oslovují neznámé lidi a povídají jim o svých specifických zájmech a podobně. Toto chování odolává pokusům o změnu, protože tyto děti mají problém porozumět pravidlům sociálního chování i kontextu situace. Rádi pořád mluví o své zálibě, bez ohledu na zájem posluchače. Mají neobvyklou mimiku, bizarní řeč těla a nepřiměřený oční kontakt ("civí" druhým do očí). U těchto dětí se často vyskytuje i ADHD.

Děti s formálním chováním svým projevem připomínají spíše dospělé. Mají výborné vyjadřovací schopnosti, jejich řeč však působí strojeně. V sociálním styku jsou odtažití, působí chladným dojmem. Mají v oblíbené společenské rituály a úzkostlivě dbají na jejich dodržování. Lpějí na pravidlech a normách chování, jakékoli porušení předpisů je silně rozruší, reagují afektem. Mají problém porozumět ironii, humoru, metaforám. V sociálním kontaktu jsou velice naivní a upřímní, i když se to v dané situaci vůbec nehodí. Mají encyklopedické zájmy, o svém hobby vědí neuvěřitelné detaily a podrobnosti.

U dětí se smíšenými projevy kvalita sociálního kontaktu značně kolísá. Jejich projevy jsou rozmanité, závisejí na kontextu a osobě, s níž navazují kontakt. Vyskytují se u nich prvky všech čtyř typů chování.

Řeč

Vyjadřování dětí s AS bývá pedantické a přesné, často připomíná spíše mluvu dospělých než dětí. Někteří taky rádi vymýšlejí vlastní neologizmy. Lidi s Aspergerovým syndromem mívají dobrou slovní zásobu, je pro ně však těžké plynule konverzovat s ostatními. Rádi dlouze mluví o svých oblíbených tématech, bez ohledu na to, jestli to posluchače zajímá, nebo ne. Mnozí neustále skáčou druhému člověku do řeči, protože neumí odhadnout, kdy nastane vhodný okamžik, aby vstoupili do rozhovoru. Nevědí, jak začít nebo ukončit rozhovor, nebo jak změnit téma diskuze. Mnozí mají problém porozumět symbolům nebo příslovím, mate je sarkazmus, ironie a metafory. **Řeč těla**

Někteří jedinci s AS mají chudou mimiku a řeč těla, jiní gestikulují velmi neobvyklým způsobem. Mnozí vyjadřují své pocity fyzicky: třepou rukama nebo krouť prsty, skáčou radostí a podobně. Pro Aspergera je typický neobvyklý oční kontakt. Tony Attwood uvádí, že pro lidi s Aspergerovým syndromem je náročné soustředit se na rozhovor a zároveň se partnerovi dívat do očí.

Aspergerův syndrom v kultuře Aspergerovým syndromem trpí jedna z hlavních postav animovaného filmu Mary a Max (2009), hlavní postava filmu Adam (2009), Jerry Espenson v seriálu Kauzy z Bostonu a také hlavní postava indického filmu My Name Is Khan (2010). Dalším filmem, ve které trpí obě postavy AS, je Mozart and the Whale

(2005), dále také hlavní postava ve filmu 'Simonův vesmír'. Fyzik Dr. Sheldon Cooper ze seriálu Teorie velkého třesku je karikaturou člověka s Aspergerovým syndromem. Forenzní antropoložka Dr. Temperance Brennan v

seriálu Sběratelé kostí.

Zdroje: [[1] (<http://www.ceskatelevize.cz/porady/1095946610-diagnoza/dusevni-onemocneni/194-aspergeruv-syndrom/>)] [[2] (<http://nemoci.vitalion.cz/aspergeruv-syndrom/>)] [[3] (<http://psychologie.doktorka.cz/aspergeruv-syndrom-prehled-a-diagnosticka-kriteria/>)]